

CONFESSIO
AMBROSIANÆ
LIBER SECVNDVS,
OCTO CAPITA
COMPLECTENS.

CAPVT PRIMVM
De peccato Originali.

I. Primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiso fuisset transgressus, & sanctitatem ac iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, & indignationem Dei atque adeo mortem ipsam, quam illi Deus fuerat comminatus, incurrisse.

PE homo diuini opificij dignatione formatus, ad hoc terrestris creaturæ effectus est dominus, vt diuinis institutionibus parens, eius tantum & voluntatem seruariet, qui se in tantis rebus dominum præfecisset ex nihilo. Qui in ipso exordio, non nefcius deprauatus inuidia, dum super indultum Dei opificium cupit fieri, quod natura non dederat, amisit gratiam quam creatoris pietas attribuerat: continuo ob concupiscentiam diabolicæ deceptionis, sententiam mortis præuaricator in currens etiam ad futuræ ex se stirpis originem propagauit, vt diuina hoc loco re-
 te sententia completetur: * Inuidia diaboli, mors introiuit in orbem terrarum. Ita per occasionem delicti, in vniuersis peccatoribus diabolus mortis sortitus est imperium, atque omnes à Deo deuiantes,
 H 2 peccati

Homo à Deo
creatus est, vt
ipsius voluntati
pareres.

Sententiam
mortis ppter
inobedienciã
incurrit Adã,
& cum eo to-
ta posteritas
per propaga-
tionem.
* Sapient. 2.

peccati vinculo obstrictos, squalentis tartari clausos ergastulo possidebar. *Tom. 2. lib. de mysterio pasche, Cap. 3.*

Adam nõ sua culpa, sed vitio lapsus est vxoris.

Accipiens, inquit, (Eua) de fructu eius mandauit, & dedit viro suo simul, & manducauerunt ambo. Bene prætermisum est vbi decipitur Adam, quia nõ sua culpa, sed vitio lapsus vxoris est. Et aperti sunt, inquit, oculi eorũ, & cognouerũt quòd nudi essent. Et ante quidem nudi erant, sed nõ sine virtutum integumentis. Nudi erant propter morum simplicitatem, & quòd amictum fraudis natura nesciret. Nunc autem multis simulationum inuolucris mēs humana velatur. Ergo posteaquam spoliatos se illa sinceritate & simplicitate viderunt integræ incorruptæque naturæ, querere mundana & manufacta cœperunt, quibus nuda suæ mentis operirent: delectationes delectationibus, & mundi huius vmbrales voluptates velut folia folijs affluentes, quibus obumbrarent genitale secretum. Nam quomodo clausos oculos corporis habuit Adam, qui omnia animãtia ita vidit, vt & his nomen imponeret? Quomodo cognouerũt? id est, interiore & altiore scientia non tunicam sibi, sed virtutum deesse velamina. *Tom. 4. lib. de paradiso, Cap. 13.*

Primi nostri parentes spoliantur propter peccatum sinceritate ac simplicitate integræ incorruptæque naturæ.

Quid est ergo: Adam vbi es? id est, non in quo, sed in quibus es? Non ergo interrogatio est, sed increpatio. De quibus, inquit, bonis, de qua beatitudine, de qua gratia in quam miseriam recidisti? Dereliquisti vitam æternam & accumulatus es morti, consepultus errori. *Tom. 4. lib. de paradiso, Cap. 14.*

Adam peccando dereliquit vitam æternam & accumulatus est morti.

Denique nec Adam in paradiso positus nudum se putabat, nisi postea quàm commisit præuaricationis errorem. Et reus, amictu sapientiæ ac iustitiæ, mandatorũ cœlestium præuaricatione nudatus, nudum se vidit, & folijs operiendum putauit. *Tom. 4. lib. de Arca & Noe, Cap. 30.*

Amictum sapientiæ ac iustitiæ amittit Adã dum peccat.

Non est nudus, nisi quem culpa nudauerit. Denique in superioribus habemus quòd Adã posteaquam
Dei

Dei mandatum præuaricatione deseruit, & peccati grauis æra contraxit, nudus erat. Vnde & ipse ait:

* Vocem tuam audiui in paradiso, & timui, quia nudus sum, & abscondi me. Intellexit enim se esse nudum, qui infulas diuinæ protectionis amiserat. Et ideo latebat, quia vestem fidei non habebat, quam vtrique præuaricando deposuit. *Tom. 4. lib. de Ioseph patriarcha, Cap. 5.*

* Gen. 3.

Adā latebat, quia veste fidei exutus erat.

Homo quidam ex Hierusalē descendebat in Hiericho. Hiericho figura istius mundi est: in quam de paradiso, hoc est, de Hierusalē illa cœlesti ciuitas Adam, præuaricationis prolapsione descendit: hoc est, de vitalibus ad inferna demigrans, cui non loci, sed morum mutatio naturæ suæ fecit exsilium. Longe enim mutatus ab illo Adam, qui inoffensa beatitudine fruebatur: vbi in secularia peccata deslexit, incidit in latrones. In quos non incidisset, nisi his mandati cœlestis deuius se fecisset obnoxium. Qui sunt isti latrones, nisi Angeli noctis atque tenebrarum, qui se nonnumquam transfigurant in Angelos lucis, sed perseuerare non possunt? Hi ante depoliant quæ accepimus indumenta gratiæ spiritualis, & sic vulnera inferre consueverunt. Nam si intemerata, quæ sumimus indumēta seruemus, plagas latronum sentire non possumus. Caue ergo ne ante nuderis, sicut Adam ante nudatus est, mandati cœlestis custodia destitutus, & exutus fidei vestimento, & sic letale vulnus accepit. In quo omne genus occidisset humanum, nisi Samaritanus ille descendens, vulnera eius acerba curasset. *Tom. 5. lib. 7. Commentariorum in cap. 10. Luca.*

Letale vulnus accepit Adam, in quo totū hōminum genus occidisset, nisi à Samaritano vulnus curatiō esset.

II. Ad præuaricationem non ipsi soli, sed toti illius posteritati nocuisse.

Qvis iste peccati est foenerator, nisi diabolus? à quo Eva mutuata peccatum obnoxiaë successionis, vlturis omne genus descænerauit humanum. *Tom. 4. lib. de Tobia, Cap. 9.*

Eua maculata totam posteritatem infecit.

Diabolus Euam decepit, vt supplantaret virū, ob-
ligaret hæreditatem. *Cap. 23. eiusdem libri.*

Omnes vul-
nere primorū
parentū clan-
dicamus.
mei circumdabit me.] Alia est iniquitas nostra, alia
calcanei nostri, in quo Adam dente serpentis est vul-
neratus, & obnoxiam hæreditatem successioneis hu-
manæ suo vulnere dereliquit, vt omnes illo vulnere
claudicemus. *Tom. 4. in expositione psalmi 48.*

Petrus se obtulit, quod ante putabat esse peccatū,
lauari sibi non solū pedes, sed & caput poscens, quod
ilico intellexisset lauacro pedum, qui in primo lapsi
sunt homine, sordem obnoxie successioneis aboleri.

* Augustinus
*Tom. 7. lib. 4.
ad Bonifaciū,
cap. 11.
* Rom. 5.*

* *In expositione Esaiæ.*

Et in synagoga erat homo habens spiritū immundum.] * Omnes in Adam moriuntur, quia per vnum
hominem in hunc mundum peccatum introiuit, &
per peccatum mors: & ita in omnes homines per-
transiit, in quo omnes peccauerunt. Illius igitur
culpa mors omnium est. *Tom. 5. lib. Commentariorum
4. in cap. 4. Luca.*

Culpa Adæ
mors omnium
est.

Quia filius perierat, & inuentus est: mortuus fue-
rat, & reuixit.] Fuit Adam & in illo fuimus omnes.
Perijt Adam & in illo omnes perierunt. *Tom. 5. lib. 7.
Comment. in cap. 15. Luca.*

Omnes peccas-
uimus in Adā
tanquam in
massā,

Propterea sicut per vnum hominem peccatum
in hunc mundum intrauit & per peccatum mors, &
sic in omnes pertransiit, in quo omnes peccaue-
runt.] In quo, id est, in Adam omnes peccauerunt.
Ideo dixit, in quo, cum de muliere loquebatur, quia
non ad speciem retulit, sed ad genus. Manifestum
itaque est in Adam omnes peccasse quasi in massa.
Ipse enim per peccatum corruptus, quos genuit om-
nes nati sunt sub peccato. Ex eo igitur cuncti pec-
catores, quia ex ipso sumus omnes. Hic enim benefi-
cium Dei perdidit, dum præuaricauit. *Tom. 5. in cap.*

Infantes etsi
nulli actuali
peccato sunt

5. *Epistola ad Romanos.*

Cum consideramus inter paganos, inter Iudæos,
inter hæreticos, inter ipsos Catholicos, Christianos
quàm

quàm multiplex pereat numerus paruulorum, quos quantum ad proprias pertinet volùtates neque bonum aliquod, neque malum cōstat egisse: discimus super eos illam manere sententiã, quam humanum genus præuacatione primi parentis excepit, cuius sententiã rigor, dum etiam circa tales non resoluitur, quàm magnum illud peccatum fuerit demonstratur. Nemo autem putaretur non innocens nasci, nisi etiam talibus esset noxium non renasci. *Tom. 2. lib. 2. de uocatione gentium, Cap. 8.*

obnoxij, manet tamen super eos sententiã mortis, quam præuacatione primi hois totũ genus hu manu excepit & ideo egenã baptisinate.

III. Adam per inobedientiam inquinatum, eodem inobedientia peccato non tantum mortem & pœnas corporis, sed & peccatum in omne genus humanum transfudisse.

OMnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectũ dicente Dauid: * Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. *Tom. 1. lib. 1. de Penitentia contra Nouatianos, Cap. 2.*

*Ortus nostror in vitio est. * Pjal. 50.*

Ante quàm nascamur, maculamur contagio: ante quàm vsuram lucis, originis ipsius excipimus iniuriam, in iniquitate concipimur. Non expressit vtrum parentum, an nostra. Et in delictis generat vnũquemque mater sua. Nec hic declarauit, vtrum in delictis suis mater pariat, an iam sint aliqua delicta nascantis. Sed vide ne vtrumque intelligendum sit. Nec conceptus iniquitatis exfors est, quoniam & parentes non carent lapsu. Et si nec vnus diei infans sine peccato, multo magis nec illi materni conceptus sine peccato sunt. Concipimur ergo in peccato parentum, & in delictis eorum nascimur. Sed & ipse partus habet contagia sua. Nec vnum tantummodo habet ipsa natura contagium. *Tom. 4. in Apolog. Dauid, Cap. 11.*

IIII. Propagatos ex semine Adam iniustitiam non imitatione sed propagatione contrahere.

Ideo (Christus) quasi homo per vniuersa tenratus est, & in similitudine hominum cuncta sustinuit, sed quia de Spiritu sancto natus, abstinuit à peccato.

* *Psal.* 15.

* *August. Tō.*
7. lib. 1. de *nu-*
ptijs & con-
cupisc. ad Va-
lerium cap. 35

* *August. Tō.*
7. lib. 1. ad *Bo-*
nifaciu cap. 11

Dauid horret
partus corpor
rea commix-
tionis.

* *Psal.* 50.

* *August. Tō.*
7. lib. 2. *contra*
Julianum Pe-
lagianum.

* Omnis enim homo mendax, & nemo sine peccato, nisi vnus Deus. Seruatum est igitur vt ex viro & muliere, id est, per illam corporum commixtionem nemo videtur expers delicti esse. Qui autem expers est delicti, expers est etiam huiusmodi cōceptionis. * *In expositione Esaiæ propheta.*

Idcirco Christus immaculatus, quia nec ipsa quidem nascendi solita cōditione maculatus est. * *Ibidē.*

Est domus quam sapientia ædificat, & mensa celestibus referta sacramentis, in qua iustus cibum diuinæ voluptatis epulatur, suauem gratiæ potum bibens, si perpetuorum meritorum vberi posteritate letetur. Hos filios generans Dauid, partus illos corporeæ cōmixtionis horrebat, & ideo mundari sacri fontis irriguo desiderabat, vt carnalē ac terrenam labem gratiæ spiritualis ablueret. * Ecce, inquit, in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Male Eua parturiuit, vt partus relinqueret mulieribus hereditatem, atque vnusquisque concupiscentiæ voluptate cōcretus, & genitalibus visceribus infusus & coagulatus in sanguine, in panis inuolutus, prius subiret delictorum contagium, quam vitalis spiritus munus hauriret. * *Lib. de sacramento regenerationis, vel de Philosophia.*

Diabolus quosdam in paradiso Ecclesiæ constitutos, & virtutum delictijs abundantes ad confidentiam liberi incitauit arbitrij, vt profectus suos, in se constituerent, & ad arborem proprię voluntatis manum præsumptionis extenderent. Restiterunt quidem huic impietati recta innumerabilia corda sanctorū, & non solum docti qui que Pontifices, verum etiam vniuersalis

vniversalis Ecclesiæ plebes Apostolicæ sedis exem- *Sedes Aposto-*
 plo insaniam noui dogmatis horruerunt, sed inue- *lica.*
 nerunt quosdam viperina consilia, quibus doctrinæ
 suæ virus infunderent & quorum linguam per dolos
 falsæ rationis armarent. Hinc illa erat naturæ huma- *Hereticū doo-*
 næ fraudulentæ laudatio & illasæ per omnes homi- *gma est, pecca-*
 nes originalis defensio dignitatis. Hinc Adæ pecca- *tum Adæ non*
 tum exëplo posteris asserbatur nocuisse non trans- *propagatione*
 itu: & quàm illi possibile fuerat non violare manda- *sed imitatione*
 tum, tam liberum esse vnicique declinare delictum. *nocere.*

Sed hoc eos aut nimis imperite aut valde nequiter
 fecisse non dubium est, vt omnium hominum gene-
 ralem ruinam meritorum priuilegio subleurent, &
 eum inter nostros originalis peccati vulnera fate-
 rentur, inter suos tamen hoc tenere ostenderent,
 quòd primorum hominum præuaricatio solis imita-
 toribus obfuisset. Naturalem autem facultatem ni-
 hil sui in alieno amisisse peccato, cui possibile esset
 & liberum per voluntariam deuotionem promereri
 gratiæ largitatem. Verum istam damnati dogmatis
 portionem Catholicæ mentes facile intelligunt, &
 merito detestantur: dicente enim Domino Iesu,
 * Non est opus sanis medicus, sed male habentibus. * *Matth. 9.*
 * Non enim ueni vocare iustos, sed peccatores: con- ** Ibid. m.*
 uincuntur isti in superbia etiam sine voce clamare:
 Sani sumus, opus medico non habemus. Quæ nobis
 expectanda sunt præsidia de ope gratiæ, quibus sup-
 perunt vires de incolumitate naturæ? Non autem
 frustra Ioannes protestatur, & dicit: * Ecce agnus ** Ioan. 1.*
 Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Nec frustra scri- ** Tob 16.*
 ptum est: * Nemo mundus à sorde, nec infans cuius ** Ibid. 14.*
 vnus diei vita est super terram. Et, * Quis poterit fa-
 cere mundum de immundo cõceptum semine? nõn-
 ne tu, qui solus es? *Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 84.*

Quod igitur grauius est, hac se Adam interpreta-
 tione succinxit eo loco, vbi fructum magis castitatis
 se succingere debuisset. In lumbis enim quibus præ-
 cingimur, quædam semina generationis esse dicun-

tur. Et ideo male ibi succinctus est Adam folijs inutilibus, vbi futura generationis non fructum futurum, sed quædam peccata signaret. *Tom. 4. lib. de paradiso, Cap. 13.*

Christus non sensit generationis naturalis contagium.

Dignum fuit vt qui (Christus) non erat habiturus corporeæ peccatorum prolapsionis, nullum sentiret generationis naturalis cõtagium. Merito ergo Dauid flebiliter in se deplorauit ipsa inquinameta naturæ, quòd pritis inciperet in homine macula quàm vita. *Tom. 4. in Apolog. Dauid, Cap. 11.*

Solus Christus qui absq; commixtione viri et mulieris natus est, à peccato et liber fuit, et nos à peccato liberare potuit.

Quia quod naceretur sanctum vocabitur Filius Dei. Non enim virilis coitus vulug virginalis secreta referauit, sed immaculatum semē inuiolabili utero Spiritus sanctus infudit. Solus enim per omnia ex natis de fœmina sanctus Dominus Iesus, qui terrenæ contagia corruptelæ immaculati partus nouitate non senferit, & cœlesti maiestate depulerit. *Tom. 5. lib. 2. Comment. in cap. 3. Lucæ.*

V. Peccatum originis non potuisse curari humana aliqua ope, sed solius mediatoris nostri Iesu Christi gratia ac merito.

Christus non modo actualis peccati sed et originalis exorsus fuit.

Non enim (Christus) sicut omnis homo est, ex virili erat & fœminea permixtione generatus, sed natus de Spiritu sancto & virgine immaculatum corpus susceperat, quod non solum nulla vitia maculauerant, sed nec generationis aut conceptionis concretio iniuriosa fuscauerat. Nam omnes homines sub peccato nascimur, quorum ipse ortus in vitio est, sicut habes lectum dicente Dauid: * Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit me mater mea. Ideo Paulli caro corpus mortis erat, sicut ipse ait: * Quis me liberabit de corpore mortis huius? Christi autem caro damnauit peccatum, quod nascendo nõ sensit, moriendo crucifixit, vt in carne nostra esset iustificatio per gratiam, vbi erat ante colluui per culpam. *Tom. 1. lib. 1. de Penitentia, Cap. 2.*

* *Psal. 50.*

* *Rom. 7.*

Christus peccati quod nõ sensit nascendo, moriendo exsternuit.

Humana

Humana natura sine diuina ope imbecilla est, ad
medendum Deum auxiliatorem requirit. * *In expositi-
one Esaiæ propheta.* * *Augustinus*
Tom. 7. lib. 4.

Per vnum Dominum Iesum Christum salus ven-
tura nationibus declaratur, qui solus potuit iustus cap. 11.
esse, cum generatio omnis erraret, nisi esset natus ex
virgine, qui generationis obnoxia privilegio mini-
me teneretur. * Ecce, inquit, in iniquitatibus conce-
ptus sum, & in delictis peperit me mater mea, dicit
is qui iustus præ ceteris putabatur. Quem igitur iam
iustum dixerim, nisi horum liberum vinculorum,
quem naturæ communis vincula non teneant. * *De*
arca Noe. * *Augustinus*
Tom. 7. lib. 4.
ad Bonifacium.

Verum istam damnati dogmatis portionem Ca-
tholicæ mentes facile intelligit, & merito detestantur:
dicente enim Domino Iesu, * Non est opus sa-
nis medicus, sed male habentibus. * Non enim veni
vocare iustos sed peccatores: conuincuntur isti in
superbia etiam sine voce clamare: Sani sumus, o-
pus medico non habemus. Quæ nobis expectanda
sunt præsidia de ope gratiæ, quibus suppetunt vires
de incolumitate naturæ? Non autem frustra Ioan-
nes protestatur, & dicit: * Ecce agnus Dei, ecce qui
tollit peccatum mundi. Nec frustra scriptum est:
* Nemo mundus à sordibus, nec infans, cuius vnus diei
vita est super terram. Et, * Quis poterit facere mun-
dum de immundo conceptum semine: nõne tu qui
solus es? Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 84. ad Demetriadem. * *Ioan. 1.*
* *Iob 15.*
* *Iob 14.*

Denique de passione Domini sermo contextitur:
Frater non redimit, redimet homo: nec dabit Deo
propitiationem suam, & pretium redemptionis suæ.]
Hoc est, vt quid timebo in die mala? Quid enim po-
test mihi nocere, qui non solum indigeo redemptore,
sed ipse omnium sum redemptor? Alios liberos faciam,
& pro me ipse trepidabo? Ecce faciam noua
omnia, quæ supra ipsum germanitatis affectum sunt
atque pietatem. Quem frater eodem matris vtero
effusus in lucem redimere non potest, quia parilis
naturæ

Nullis egent
præsidys gra-
tiæ Dei, quib³
suppetunt vires
de incolumis-
tate naturæ.
* *Ioan. 1.*
* *Iob 15.*
* *Iob 14.*

naturæ infirmitate retineretur, redimet homo: sed ille homo de quo scriptum est: quia mit tet illis Dominus hominem qui saluabit eos, qui de seipso dixit:

* Ioan. 8.

* Quæritis me occidere, hominem qui veritatem locutus sum vobis. Sed quamuis homo sit, quis cognoscit eum? Quare nemo cognoscit? Quia sicut vnus

Sicut vnus est

Deus, ita &

vnus media-

tor est Dei &

hominū, homo

Christus Iesus

* 1. Tim. 2.

Christus Iesus. Ipse est solus, qui redimet hominem, vincens pietate germanos: quia pro alienis sanguinem suum fudit, quem nemo potest offerre pro fratre. Itaque corpori proprio non pepercit, vt nos redimeret à peccato: * & dedit semetipsum redemptionē pro omnibus, sicut verus eius testis asseruit Apostolus Paullus, qui ait: * Veritatem dico, non mentior. Sed quare solus hic redimet? Quia nemo potest cum æquare pietate, vt pro seruulis suis animam suam ponat: nemo integritate. Omnes enim sub peccato. Omnes Adæ illius subiacent prolapsioni. Solus redemptor eligitur, qui peccato veteri obnoxius esse non possit. Ergo per hominem Dominum Iesum intelligamus, qui suscepit hominis conditionem, vt in carne sua peccatum omnium crucifigeret, & chirographum vniuersorum suo cruore deleteret.

* Rom. 9.

Quare solus

Christus nos

redimere pos-

uerit.

Christus suo
cruore vniuer-
forum chiro-
graphum des-
leuit.

Ac paulo post:

Recte ergo alios liberat, qui pro se nihil debeat.

Plus adijcio: Non solum pro se Christus pretiū non

debet suæ redemptionis aut propitiationem pro pec-

cato, sed etiam si de fideli quocumque homine acci-

pias possit intelligi: quia non debeant singuli propi-

tiationem suam, quia propitiatio omnium Christus

est, & ipse est vniuersorum redētio. Cuius enim ho-

minis sanguis iam idoneus est ad redemptionem sui?

cum pro redemptione omnium suum sanguinē Chri-

stus effuderit? Est ergo cuiusquam sanguis qui Chri-

sti possit sanguini comparari? Aut quis tam potens

homo qui pro se propitiationem suam dare possit su-

pra eam propitiationem quā in se obtulit Christus,

qui solus * Deo mundum reconciliauit per suum san-

guinem?

Christus pro-
pitiatio et re-
demtio omniū
est.

Nullus homi-
nis sanguis ido-
neus est ad re-
demtionē sui.
** 2. Cor. 5.*

guinem? Quæ maior hostia? Quod præstantius sacrificium? Qui melior aduocatus quam qui pro peccatis omnium factus est deprecatio, * & animam suam dedit pro nobis redemptionem? Non quæritur ergo propitiatio aut redemptio singulorum, quia omnium pretiũ sanguis est Christi, quo nos redemit Dominus Iesus, qui solus Patrem reconciliauit, & laborauit vsque in finem, quia nostrum laborẽ ipse suscepit, dicens: * Venite ad me omnes qui laboratis, & ego reficiam vos. Vide laborantem: * Laborauit clamans: rauræ factæ sunt fauces meæ. Et alibi: * Isachar quod bonum est concupiuit, requiescens inter fortes. Ergo homo nõ dabit iam propitiationem suam nec redemptionem, quia semel ablutus est à peccato per sanguinem Christi. Laborabit tamen vt seruet præcepta viuendi, & à mandatis cælestibus non recedat. *Tom. 4. in psal. 48*

* 1. Tim. 2.

* Matth. 11.

* Psal. 68.

* Gen. 49.

Homo ablutus sanguine Christi à peccatis, laborabit vt seruet præcepta viuendi.

Et in synagoga erat homo habens spiritum im-mundum.] Hunc ergo Adam, hanc Euam Dominus liberaturus aduenit, quorum alter ad imaginem Dei factus, altera virtutem sui accipiens viri, quamdiu fuit subdita fortiori vnã gerebant in vno spiritu Deo placitam voluntatem, & in paradiso positi Dei vitæ cælestis operabantur alimoniam. Postea vero quàm caro suadere diuersum, & legem cœpit primã non timere, paradisi exsules facti in hunc inferiorem dimersumque locum peccati merito reciderunt. Nec quisquam putet incõgruum esse si Adam atque Eva in typo animæ & corporis asstimentur, cum in typo Ecclesiæ asstimentur & Christi. Nam cum duo esse in vna carne Apostolus diceret, adiecit: * Sacramentũ enim hoc magnum est. Ego autem dico in Christo & in Ecclesia. In quo ergo superni Dei, in eo multo magis animi nostri potest esse mysterium. Sed hæret, suffixus est, captus est, & corporis succensus est febris, compassione carnis ægrescit. Quærẽdus est medicus. Sed quis iste tantus est, qui faucis mentis medeatur vlceribus? Quis tantus est homo qui possit

* Ephes. 5.

Nullus hominum, quantum vis sanctus, vulnera peccati originalis cui rare potuit.

* Rom. 5.

alijs subuenire, cum sibi ipse non possit? Quis alius possit vitam reddere, cum ipse mortem non possit euadere? Omnes enim in Adam moriuntur, quia * per unum hominem in hunc mundum peccatum introiuit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Illius igitur culpa mors omnium est. Denique missi sunt sancti, missi sunt & prophetae, qui oracula diuina loquerentur, nec quicquam promouere potuerunt. Queramus ergo aliquem de Angelis aut Archangelis medicum. Sed quemadmodum mihi possunt praesidium ferre ne peccem, cum ipse Archangelus a peccato non potuerit abstinere? Quemadmodum ad paradysum Angelus reuocare me poterit, cum ipse satanas & angeli sui sedem quam acceperant, seruare non poterint? Tom. 5. lib. 5. in cap. 4. Lucae.

A peccato originis ne Angelus quidem nos vindicare potuerunt.

Christus vulnere hominis lapsi solus curare potuit.

Homo quidam ex Hierusalem descēdebat in Hiericho.] Caue ne ante nuderis, sicut Adam ante nudatus est mandati caelestis custodia destitutus, & exutus fidei vestimento, & sic letale vulnus accepit. In quo omne genus occidisset humanum, nisi Samaritanus ille descendens, vulnera eius acerbata curasset. Tom. 5. lib. 7. in cap. 10. Lucae.

Summa capita doctrinae B. Ambrosij de peccato originis recenset B. Augustinus Tom. 7. lib. 1. contra Iulianum Pelagianum. Quae cum ad mentem Ambrosij intelligendam lucem aliam quam allatura Lectori videantur, putavi ea superioribus addenda. Inquit vero Augustinus.

Sanctus Ambrosius dicit eos, qui baptizati fuerint, paruos in primordia naturae suae a malitia reformari. Dicit solum ex natis de femina sanctum Dominum Iesum, nulla terrena contagia corruptela immaculati partus nouitate sensisse. Dicit quod in Adam omnes moriuntur, quia per unum hominem peccatum intrauit in mundum, & illius culpa mors omnium est. Dicit quod in eius vulnere omne genus occidisset humanum, nisi Samaritanus ille descendens vulnera eius acerbata curasset. Dicit fuisse Adam, & in illo fuisse omnes. perisse Adam, & in illo perisse omnes. Dicit nos contagio maculari antequam nascimur.

nascimur, nec humanum cōceptum esse iniquitatis exsortem, quia concipimur, inquit, in peccato parentum, & in delictis eorum nascimur. Sed & ipse partus habet contagia sua, nec vnum tantummodo habet ipsa natura contagium. Dicit diabolus feneratorum, à quo Eva maculata obnoxie successio- nis vsus, omne genus defeneratorum humanum. Dicit à diabo- lo Euan deceptam, vt supplantaret virum, obligaret heredi- tatem. Dicit Adam ita morsu vitiatum esse serpentis, vt omnes illo vulnere claudicemus. Dicit per corporum viri & femine commixtionem neminem expertem esse delicti. Quis autem expert delicti est, idem Dominus Christus, etiam hu- iusmodi esse conceptionis expertem. Haecenus Augustinus.

CAPVT SECVNDVM De Gratia & libero Arbitrio.

I. Liberum arbitrium non esse rem de solo ti- tulo, aut titulum sine re.

AN forte verendum est ne liberum tollere vi-
deamur arbitrium, cum omnia per quæ pro-
pitiat Deus, ad ipsum dicimus esse referen-
da? Quod nequaquam esse consequens veritatis osten-
ditur. Operante enim Spiritu Dei iuuatur arbitrium,
non aufertur, & hoc agit gratia & voluntas peccato
corrupta, vanitatibus ebria, seductionibus circum-
septa, difficultatibus impedita, non remaneat in lan-
guoribus suis, sed per opem miserentis medici cura
reualescat, & gaudeat se non interrogantem edo-
ctam, & non quarentem esse quaesitam. Tom. 3. lib.
Epist. 10. Epist. 84.

Non seruili ad obediendum constringimur ne-
cessitate, sed voluntate arbitra, siue ad virtutem prop-
tendimus, siue ad culpam inclinamur. Et ideo nos
aut liber affectus ad errorem trahit, aut voluntas re-
uocat rationem secuta. Tom. 4. lib. 1. de Iacob & vita be-
ata, Cap. 1.

Gratia Dei nō
tollit liberum
arbitrium.

Nō cōstringi-
mur ad peccā-
dū seruili ne-
cessitate, sed
libera volūta-
te aequē virtu-
tes ac vitia
amplecti pos-
sumus.

Etenim